

70 let

Zoo Ostrava

1951–2021

Od hornického
parku
po uznávanou
ochranářskou
organizaci

70 let
Zoo Ostrava

Úvodní slovo

Vážení přátelé a příznivci Zoo Ostrava,

časopis, který právě otvíráte, byl vydán u příležitosti 70. výročí založení zoologické zahrady v Ostravě. Navazuje na publikace vydané k 20., 50. a 60. výročí Zoo Ostrava. Najdete v něm průřez historií zoo od počátků vzniku malého zookoutku na šestihektarovém pozemku v Ostravě-Kunčičkách přes výstavbu „nové“ zoo ve Slezské Ostravě až po současnou moderní instituci zaměřenou na aktivní ochranu přírody. Krátce shrnuto: od hornického parku po mezinárodně uznávanou ochránářskou organizaci.

Zoo Ostrava prošla, podobně jako mnohé další zoologické zahrady, za poslední roky obrovským vývojem. Stále více se zdokonaluje technika chovu a životní podmínky pro zvířata, systematicky se rozšířily aktivity směřující ke zvýšení biodiverzity celého areálu zoo, probíhá zde mnoho výzkumných i vzdělávacích aktivit. Velký důraz je kladen na to, aby se expozice zvířat co nejvíce podobaly jejich přirozenému prostředí, potažmo aby co nejvíce respektovaly potřeby a přirozené projevy zvířat a podněcovaly jejich přirozené chování. I díky tomu se zde úspěšně rozmnožuje řada vzácných a ohrožených druhů. Některá mláďata se daří vypouštět do volné přírody, kde posilují divoké oslabené nebo vyhubené populace. Zvířata v Zoo Ostrava a dalších moderních zoologických zahradách tak nyní představují záložní, geneticky cenné populace pro případ, že by konkrétní živočišné druhy byly v přírodě vyhubeny. Tak se již několikrát stalo, a právě jen díky zvířatům odchovaným v zoo nedošlo k úplnému vymizení těchto druhů z naší planety.

Pracovníci ostravské zoo právem patří k současné chovatelské špičce Evropy, o čemž svědčí především úspěšné chovy obtížně chovatelných druhů, mimořádné odchovy vzácných a ohrožených zvířat a také to, že se vzrůstající prestiží stále častěji zasahují do dění při řízení mezinárodních chovných programů. Několik kolegů je členy odborných komisí pro vybrané taxony zvířat v rámci Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA). Zoo také byla pověřena vedením dnes již čtyř plemenných knih – tří evropských a jedné světové.

Významným milníkem v posledním desetiletí bylo i zapojení Zoo Ostrava do podpory ochránářských projektů a aktivit po celém světě prostřednictvím programu „Koruna ze vstupu“, později „Dvě koruny ze vstupu“. Právě ochrana zvířat v jejich přirozeném prostředí (tzv. *in situ*) je jedním z hlavních cílů moderních zoologických zahrad. Tím se ostravská zoo stala jednou z předních ochránářských institucí.

Tuto novou etapu vývoje Zoo Ostrava nastartoval a výrazně ovlivnil její dlouholetý ředitel Petr Čolas, který však bohužel koncem srpna 2020 zcela nečekaně ve věku 55 let zemřel. Jeho snem bylo, aby se Zoo Ostrava zařadila mezi nejlepší zoologické zahrady, jejichž hlavním smyslem je

podporovat ochranu přírody a zvířat v jejich přirozeném prostředí. Tuto myšlenku se mu během jeho 16leté kariéry v pozici ředitele podařilo naplnit více než 100%. Jeho náhlý odchod nás všechny velmi zasáhl. Věříme však, že to, co dlouhé roky budoval, přetrvá.

Závěrem bych chtěl poděkovat za spolupráci a podporu našemu zřizovateli statutárnímu městu Ostrava, všem návštěvníkům, přátelům a příznivcům naší zoo, sponzorům a zejména všem stávajícím i bývalým pracovníkům zoo. Bez jejich obětavé práce by naše zoo nikdy nebyla tím, čím je, tj. krásným místem uprostřed města, které nabízí nejen rekreaci a vzdělání svým návštěvníkům, ale představuje také mnohdy bohužel jedno z posledních útočišť řady živočišných i rostlinných druhů z celého světa.

Přeji Vám tímto příjemné čtení,
Tomáš Hanzelka

50. léta

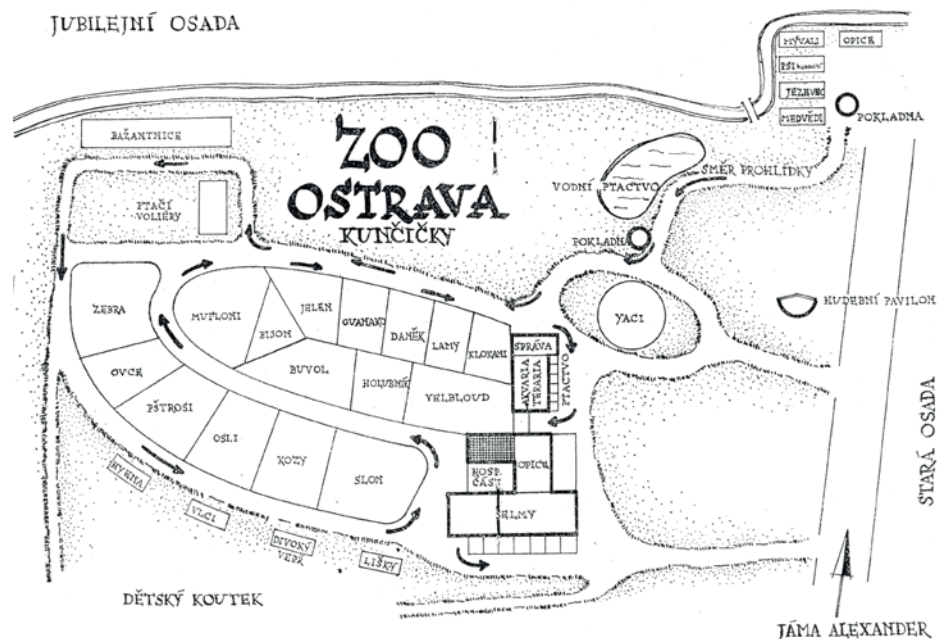
Počátky v Ostravě-Kunčičkách

Brigáda na výsadbu stromků v budoucím parku (r. 1949)

Historie vzniku ostravské zoologické zahrady je úzce spjata s aktivitami horníků dolů Zárubek a Alexander při budování tzv. Hornického sadu v Ostravě-Kunčičkách. Sad začal vznikat v r. 1948 na šestihektarovém pozemku poblíž dolu Alexander. Formou brigádnické činnosti se na tom podílela i ostravská veřejnost včetně školní mládeže.

Vzniklý přírodní park sloužil k rekreaci. Jeho součástí bylo např. přírodní jeviště, taneční parket, dětské brouzdaliště i pískoviště. V areálu dokonce byly i dva tenisové kurty, hřiště na volejbal a basketbal.

❶ Celkový pohled na areál zoo
 ❷ První ředitel zoo pan Bohumil Vítka s manželkou

Na podnět pana Bohumila Vítka bylo v r. 1949 rozhodnuto zřídit ve vznikajícím parku i tzv. zoo – zahradu. K prvním jejím chovancům patřil jeden srnec, dvě srny a pět bažantů. K nim brzy přibyl i pávi a po dokončení voliéry i další ptáci.

Oficiálním datem vzniku Zoo Ostrava se stal 26. říjen 1951, kdy byla schválena její první zřizovací listina.

V r. 1952 pracovalo v zoo 6 zaměstnanců. V r. 1953 byl Bohumil Vítka pověřen řízením nově vzniklé zoo.

1

2

3

1 Pokladna zoo (r. 1957)

2 Klecové výběhy pro medvědy (r. 1951)

3 Výběh kopytníků

Zoo se v době svého vzniku potýkala s těžkými problémy poválečného období, mimo jiné s katastrofálním nedostatkem stavebního materiálu. Stavební materiál často pocházel z demolic, zoo se proto obracela k podnikům ostravského kraje s prosbou o pomoc.

O skromných podmínkách svědčí i fakt, že správa zoo byla umístěna v místnosti 3x5 m přímo v objektu stájí.

1

2

1 Pavilon pro ptáky, plazy a ryby

2 Hudební pavilon byl dokončen v r. 1954

3 Výběh opic (r. 1952)

Obdobné problémy jako s výstavbou řešila kunčická zoo i při chovu zvířat. Velké problémy byly mimo jiné při zajišťování krmiv. V zachovaných písemnostech se uvádí, že opakovaně chyběla krmiva jako slunečnice, proso, ptačí zob a další. Při jejich zajišťování několikrát pomohla bratislavská zoo. Nedostatečné byly i možnosti kvalitního uskladnění krmiv. Uvádí se, že v roce 1955 to byla pouze malá lednička na uskladnění masa, jehož měsíční spotřeba v té době činila 600 kg.

Sestavit úplný seznam zvířat chovaných v Kunčičkách je dnes bohužel nemožné. Většina písemností totiž shořela při požáru v prosinci 1961.

3

1

2

3

4

1 U výběhu lam krotkých (r. 1951)

2 Klokan rudý (r. 1954)

3 Samec soba získaný ze Zoo Praha v r. 1955

4 Hyena skvrnitá (r. 1958)

Také se získáváním zvířat měla kunčická zoo problémy. Vzhledem k malým odchovům a nízkému a nepravidelnému přídělu deviz existovala jen minimální možnost dovozu zvířat ze zahraničí. Ne příliš často byla získávána zvířata z dalších českých a slovenských zoologických zahrad, které se potýkaly se stejnými problémy. V prvních letech se tak dostala do kunčické zoo řada zvířat z cirkusů (např. v roce 1953 lev „Hedero“ a lvice „Luci“). Největším a nejčastějším dodavatelem byla Zoo Praha, od níž ostravská zoo získala např. medvědy hnědé, mangabeje, levharty, zebra Böhmovu nebo paviány pláštíkové.

❶ Slon indický Pepík (r. 1959)

❷ Natáčení v zoo (r. 1959)

❸ Dřevěný objekt s expozicí ryb, plazů a ptáků

Nejcennějším zvířetem kunčické zoo byl samec slona indického „Pepík“, kterého zoo získala v r. 1956 ze Zoo Praha. „Pepík“ byl do Československa dovezen jako osmiměsíční slůně darem od vietnamské vlády. Slon, který zažil jak provizorní dřevěnou ubikaci v Kunčičkách, tak i nový pavilon slonů z r. 1962 ve Slezské Ostravě, uhynul v r. 1964 následkem pádu do příkopu.

60. léta

Výstavba nové zoo ve Slezské Ostravě

Kolektiv ošetřovatelů (r. 1968)

Již při založení zoologické zahrady v Kunčičkách se hledala vhodnější lokalita pro výstavbu nové zoo. Kromě areálu Velkého ostravského lesa ve Slezské Ostravě byla ve hře další místa v Ostravě – Bělský les na jihu města, Radvanice nebo Vřesina. Pro výběr lokality ve Slezské Ostravě hovořil např. členitý terén, rozmanitý lesní porost nebo dostatek povrchové vody. S výstavbou nové zoologické zahrady se začalo v roce 1956.

❶ Pokladna a vrátnice zoo (r. 1960)

❷ Stěhování slona „Pepíka“ ze zázemí do pavilonu slonů – přivázán za nohy k nápravám nákladních aut

V únoru roku 1960 probíhalo stěhování zvířat z Kunčiček. Zvířata byla umístěna do provizorních dřevěných staveb a klecí převezných z Kunčiček, tedy do podmínek, které si dnes dovedeme jen sotva představit.

Zoologická zahrada byla pro veřejnost otevřena 1. května 1960 a nutno dodat, že v té době byla v podstatě jedním velkým stavenišťem. S příchodem zimy byla teplomilná zvířata přestěhována do rychle dokončeného objektu vytápěného skladu v hospodářské části a zoo byla pro veřejnost až do dubna následujícího roku uzavřena.

1 Výstavba příkopových výběhů pro medvědy (1961–1963)

2 Letní klec pro mandrily (r. 1960)

3 Křižovatka cest u výběhů pro medvědy (r. 1960)

4 Stavba pavilonu primátů (r. 1963)

Podobně jako v Kunčičkách i ve Slezské Ostravě byla značná část výstavby a dalších prací zpočátku prováděna svépomocí a brigádnickou činností občanů, školní mládeže a místních podniků. Bez jejich pomoci by nová zoologická zahrada v Ostravě mohla jen těžko vzniknout.

Výstavba pokračovala v roce 1963 velice pomalu, v rámci akce Z pracovali v zoo především horničtí důchodci a brigádníci bez odborné kvalifikace. Důchodci tvořili rovněž polovinu z 58 stálých zaměstnanců, protože zoo neměla dostatek finančních prostředků na zaplacení pracovníků v produktivním věku.

1

2

1 Klecový výběh psovitých šelem

2 Pavilon velkých kočkovitých šelem postavený v r. 1962

3 Výběhy jelenů (r. 1960)

Postupně byl dotvořen návštěvnický okruh tak, jak jej známe dnes, a vybudována infrastruktura potřebná pro fungování zoo (zookuchyně, seník apod.). V této etapě vznikla většina hlavních expozic a pavilonů (výběhy pro medvědy, pavilon opic, pavilon šelem a „starý“ pavilon slonů). Výběhy pro medvědy byly zbourány v roce 2011. Dosluhuje i pavilon opic. Pavilon šelem byl upraven na dnešní Pavilon indických zvířat.

V roce 1965 dovezla zoo pár jaguárů výměnou za celkem 76 ptáků a 30 savců (v dnes neuvěřitelné ceně 6500 DM!)

3

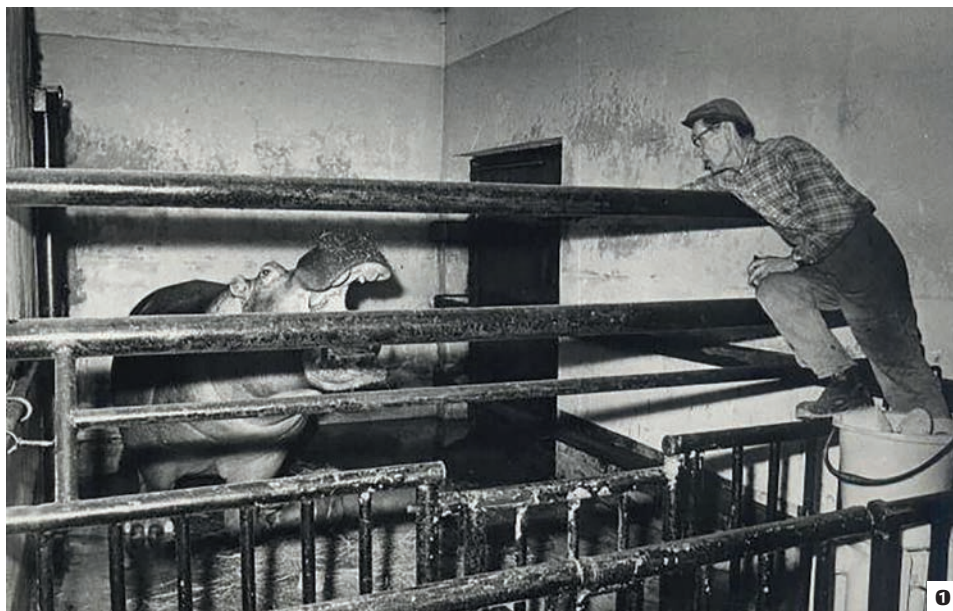
1 *Letní pavilon pro opice (r. 1962)*

2 *Slon africký „Petr“ opustil transportní bednu až po 47 hodinách po příjezdu*

3 *Původní dřevěná restaurace (r. 1960)*

V 60. letech se kolekce zvířat rozrostla o některé výrazné druhy. V zoo tak přibyli medvědi lední, sajgy tatarské, aligátoři severoameričtí, plameňáci nebo šimpanzi.

Transportem desetiletí byl dovoz slona afrického „Petra“ z pražské zoo v roce 1965. Dle tehdejšího tisku byl jeho příchod do Ostravy důsledkem nevyhovujících prostor pro chov dospělého slona v pražské zoo. Zoo Ostrava byla vybrána jako jediná, která tehdy splňovala alespoň minimální požadavky bezkontaktního chovu mohutného a agresivního sloního samce. I tento slon pobýval v ostravské zoo poměrně krátce, v roce 1968 náhle podlehl infarktu myokardu.

❶ Chov hrochů v Ostravě trvá od roku 1967

❷ Sloni „Petr“ a „Soňa“ byli krátkou dobu chováni společně

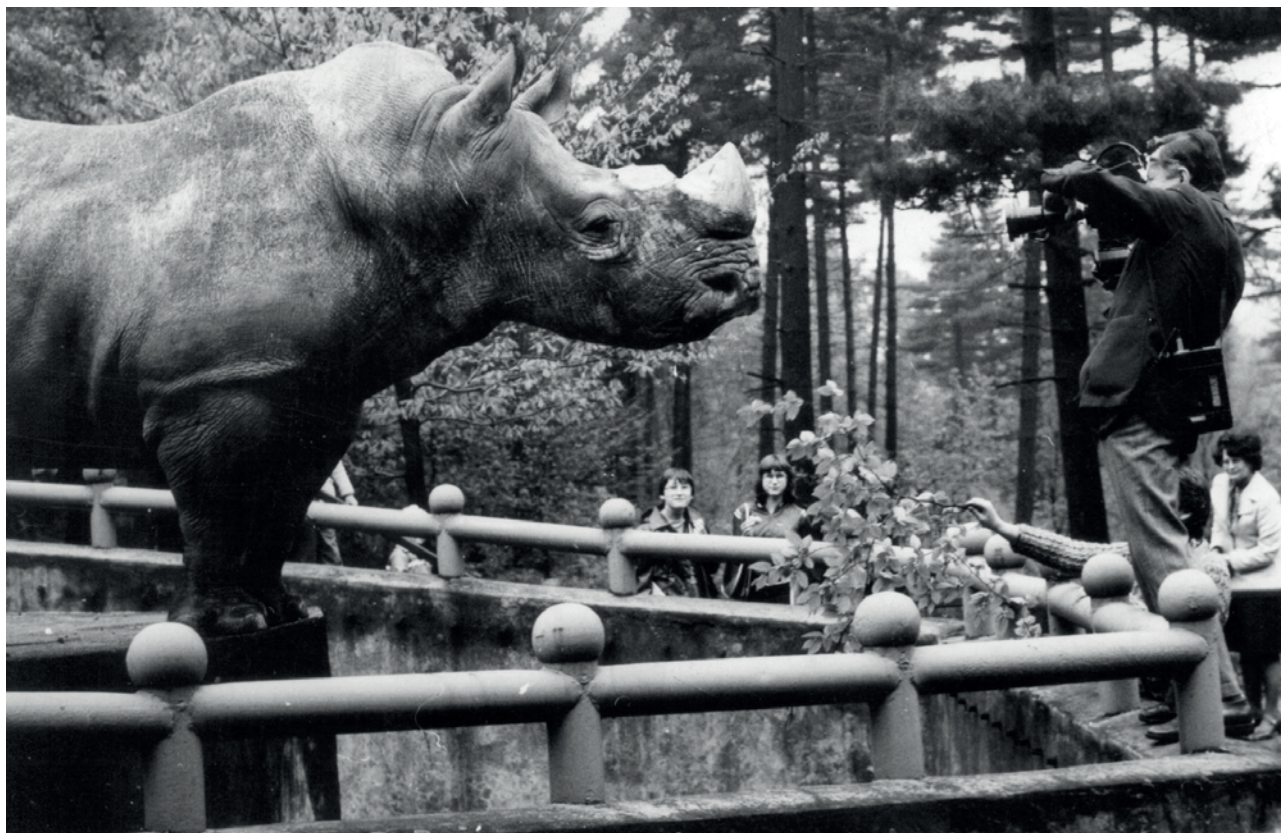
Z konce 60. let pocházejí transporty dalších velkých zvířat, jež se nesmazatelně zapsala do historie ostravské zoo. V roce 1967 byla dovezena samice slona indického „Soňa“, která v Ostravě žila až do roku 1991. O dva měsíce později pak sedmiletá samice hrocha obojživelného „Róza“. V červenci 1968 byl na hraničním přechodu Rozvadov převzat od pracovníků Zoo Köln roční sameček hrocha obojživelného „Honza“, který žil v Ostravě dlouhých 50 let. Uhynul na konci roku 2018.

❷

70. léta

Vstup do první ligy

Chov nosorožců tuponosých trval od r. 1974 do r. 2010

V 70. letech se začala zoo chovatelsky profilovat a došlo k výrazné změně druhové skladby chovaných zvířat.

I za cenu dočasného poklesu počtu zvířat bylo započato s chovem skutečných chovatelských „špeků“. V ostravské zoo se tak poprvé objevili nosorožci tuponosí, jeleni milu, jeleni lyrorozí, zebry Grévyho, kočkodani Dianini, levharti mandžušští, kulani, tapíři čabrákoví, tygři sumaterští a další vzácné druhy.

1 Pavilon šelem v r. 1972

2 Dnes již neexistující výběhy pro medvědy (r. 1976)

3 Propagace zoo v módním domě Ostravica, ve výloze byli umístěni i živí ptáci

Ve většině případů se již nejednalo o jednotlivá, přestálá či jinak chovatelsky nevhodná zvířata, ale mnohdy o perspektivní chovné páry či skupiny. Protože se u řady nových druhů postupně dařilo i s jejich odchovy, lze toto období označit bez nadsázky za chovatelsky zlatý věk ostravské zoo, ze kterého zoo těžila i v následující dekádě a který ostravskou zoo zařadil mezi nejlepší zařízení svého druhu v rámci tehdejšího Československa.

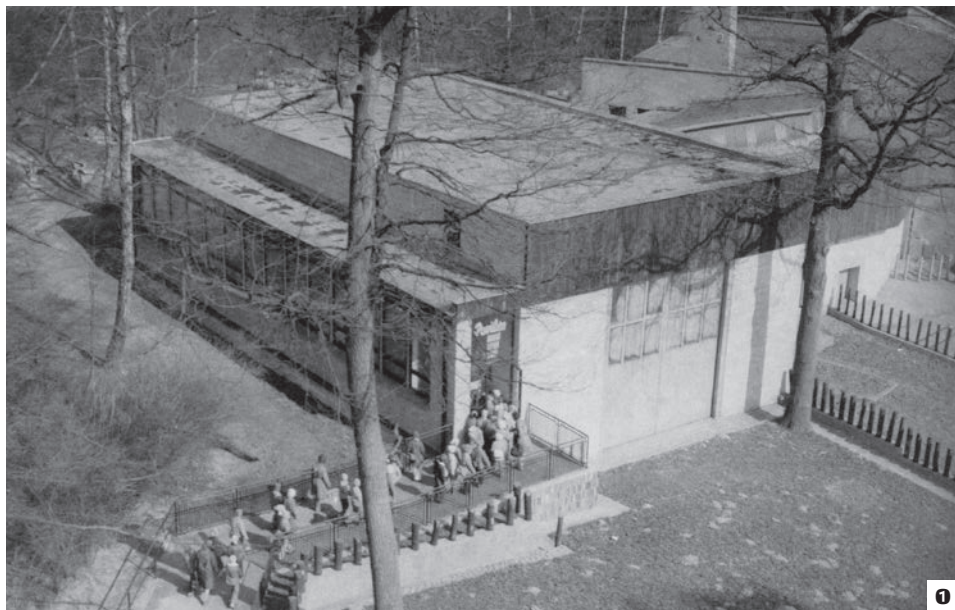

❶ *Transport páru velbloudů pocházejících z Kazachstánu (r. 1977)*

❷ *Výběh medvědů patřil k nejstarším stavbám*

Rok 1972 byl rokem nejrozsáhlejšího dovozu zvířat z tehdejšího SSSR. Byl importován pár mláďat medvěda ledního „Fram“ a „Vega“, trio losů a trio velbloudů dvouhřbých. Medvědice „Vega“ se dožila úctyhodných 34 let. Když v roce 2006 uhynula, vedení ostravské zoo se vzhledem k nevhodným podmínkám výběhu medvědů rozhodlo chov ledních medvědů ukončit.

- ❶ *Původní pavilon slonů a dalších „tlustokožců“ byl v 70. a 80. letech mimo jiné obýván slonem, hrochy, nosorožci a dvěma druhy tapírů.*
- ❷ *Nosorožci tuponosí „Natal“ a „Dinah“ se ve venkovním výběhu celých 17 let střídali se sloníci Soňou*
- ❸ *Na místě výběhu s pelikány z r. 1974 dnes najdeme plameňáky kubánské*
- ❹ *Druhý ředitel zoo pan Jaroslav Zdražil s mládětem šimpanze*

V roce 1974 dorazil do zoo pár nosorožců tuponosých „Natal“ a „Dinah“ pocházející z Jihoafrické republiky. Nosorožci byli od počátku chováni v nevhodných podmínkách a ani se nikdy nerozmnožili. Samice „Dinah“ uhynula v roce 2008, samec „Natal“ byl před zahájením rekonstrukce pavilonu v roce 2010 převezen do zoo ve Dvoře Králové, kde žil až do roku 2017. Dožil se téměř 50 let. Odchodem „Natala“ byl chov nosorožců v Ostravě ukončen.

1

2

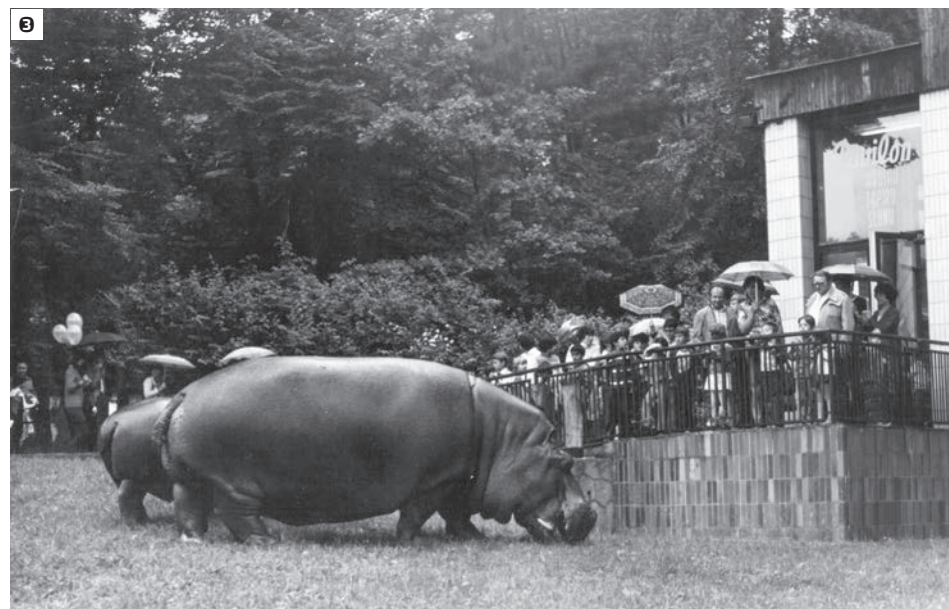
1 Vstup do zoo, místo původního zoo obchodu se suvenýry byla dříve restaurace „U Brány“

2 Samoobslužná restaurace byla otevřena v r. 1978

3 Hroši ve venkovním výběhu (r. 1979)

70. léta byla v ostravské zoo také obdobím intenzivní investiční výstavby. Podstatně se zlepšily služby pro návštěvníky, zejména po otevření nového parkoviště a samoobslužné restaurace. V zázemí zoo byla vybudována multifunkční budova sloužící jako odchovna mláďat, krmných zvířat a zimoviště ptáků. Dokončen byl i objekt karantény a veterinární ošetřovny a byla zrekonstruována zookuchyně.

V roce 1975 byl pro veřejnost otevřen pavilon hrochů. Hroši se tak přestěhovali z prostoru, který později sloužil pro chov tapírů a kapybar a v němž je nyní umístěna noční expozice.

3

❶ Budoucí expozice afrických zvířat, v 70. letech zde byli chováni velbloudi, lamy, kulani nebo poníci

❷ Výstavba Pavilonu afrických zvířat trvala 9 let – od r. 1978 do r. 1987

❸ Přátelské fotbalové utkání mezi pracovníky Zoo Ostrava a Zoo Brno (r. 1971)

Z tohoto období pochází také původní dětská zoo s domácími zvířaty a expozice pro gibony na rybníku u dnešního výběhu slonů.

V dolní části zahrady byly postaveny dva prostorné příkopové výběhy jako základ budoucí expozice afrických kopytníků. Tyto výběhy sloužily několik let pro chov lam, velbloudů, kulánů nebo poníků. Expozice afrických zvířat byla dostavěna až v 80. letech, stejně jako další rozestavěné stavby ze 70. let – pavilon vodních ptáků, expozice malých šelem a výukové centrum.

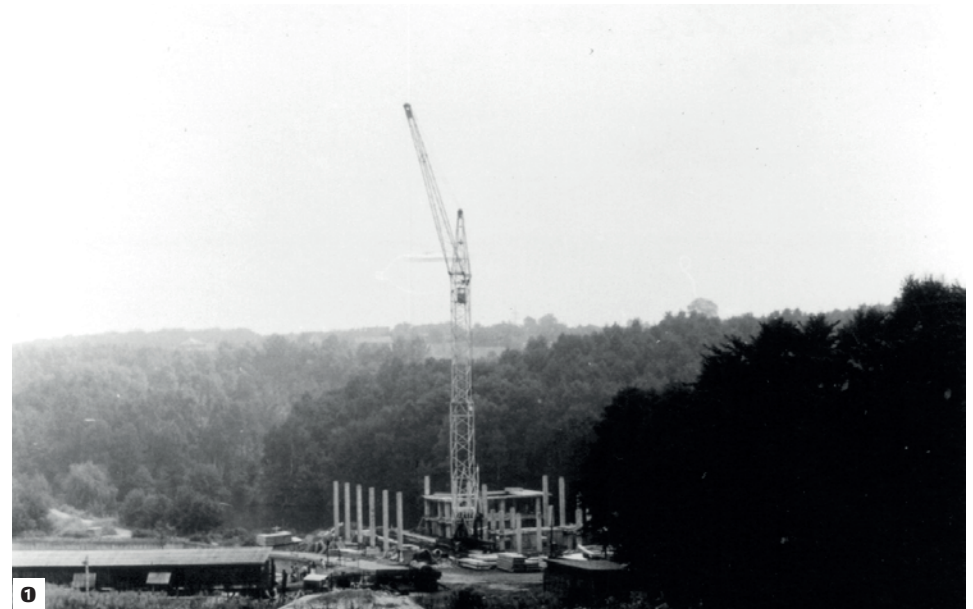
80. léta

Počátek stagnace

Největším chovatelským úspěchem r. 1983 byl odchov tapíra čabrakového, tento druh se v Ostravě rozmnožil podruhé

V 80. letech došlo k zásadnímu útlumu investiční výstavby. Nebyly zahajovány nové stavby, pozornost se zaměřila na dokončení několika rozestavěných objektů (pavilon vodních ptáků, výukový pavilon, pavilon pro africká zvířata, čistící stanice odpadních vod).

1 Stavba pavilonu vodních ptáků

2 Transport žirafy Rothschildovy (r. 1987)

Pavilón afrických zvířat byl dokončen až v roce 1987 (tedy po devíti letech od zahájení jeho výstavby), úprava venkovních výběhů skončila až v následujícím roce. V září 1987 byl dovezen první pár žiraf Rothschildových. Žirafy „Sobaki“ a „Dio“ si jen těžko zvykaly na přítomnost návštěvníků v pavilonu, a termín jeho otevření byl proto několikrát odložen.

1

2

3

1 Oslava 2. narozenin orangutaního samečka „Bimba“

2 Losi byli v ostravské zoo chováni v letech 1972–1980

3 Medvědi kodiáci byli chováni v letech 1986–2000, jejich klece byly již zdemolovány

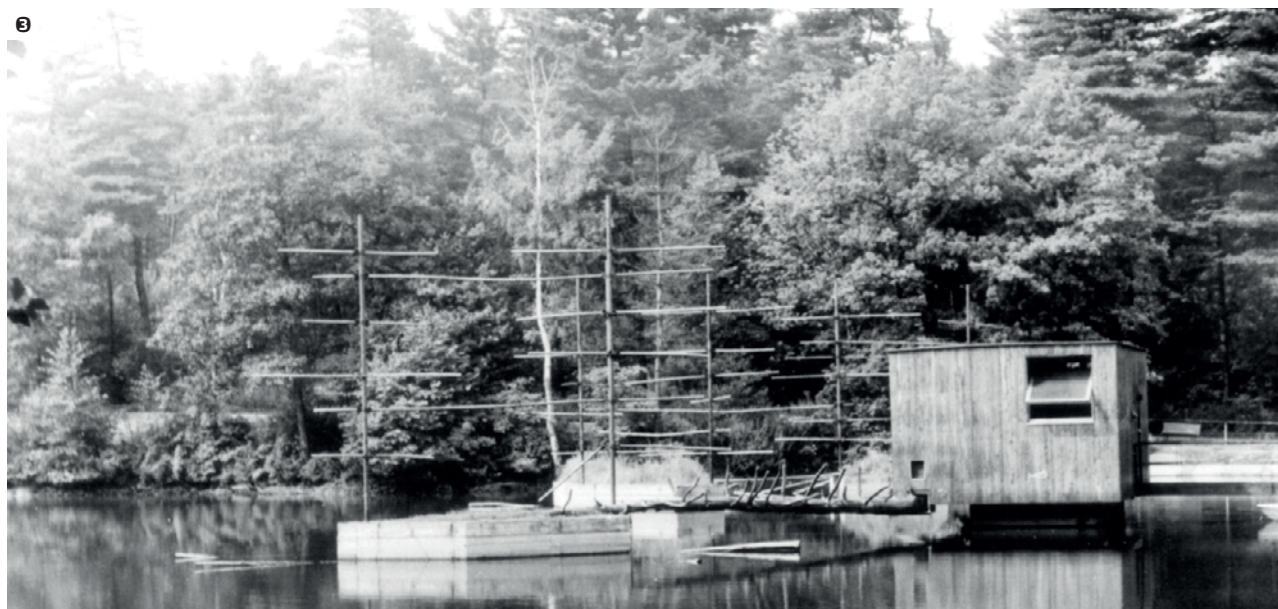
V chovatelské oblasti se již neobjevovalo tolik nových druhů jako v předchozí dekádě, přesto za zmínku stojí druhy jako např. medvěd syrský, binturong či orangutan. Sameček orangutana „Bimbo“ se stal jedním z nejoblíbenějších zvířat ostravské zoo 80. a začátku 90. let. „Bimbo“ žil v Ostravě od r. 1981 do r. 1993, kdy byl na doporučení koordinátora přesunut do jiné zoologické zahrady.

❶ Dětská kontaktní zoo (r. 1982)

❷ Oblíbená dětská atrakce

❸ Ostrovy pro gibony dnes již svému účelu neslouží

1

2

- 1 *Kontrola mláďat tygra sumaterského*
- 2 *Medvědi lední se v zoo rozmnožovali, mláďata se však přes veškerou snahu nepodařilo nikdy odchovat (r. 1986)*

Poprvé bylo v historii českých a slovenských zoo odchováno např. mláďe plameňáka kubánského, levharta cejlonského, hulmana posvátného, bernešky havajské, rysa červeného nebo labutě trubače.

1

2

3

1 Jezdecký kroužek v zoo má dlouhou tradici, probíhá od r. 1985

2 Slonice Soňa v původním pavilonu slonů

3 Zima v zoo, pohled od hlavního vstupu

90. léta

Doba útlumu, ale i postupné stabilizace

Velkým úspěchem r. 1997 bylo narození šimpanzí samičky „Ziry“

Ostravská zoo procházela v první polovině 90. let, stejně jako všechny ostatní české zoo, obdobím nestability a oprávněných obav o svou další budoucnost. Téměř zcela ustala jakákoliv investiční činnost a změny se dotkly rovněž druhové skladby zvířat. Docházelo k postupnému úbytku chovu velkých druhů savců (byl ukončen např. chov zubrů, bizonů či slonů).

1

2

1 Želvy obrovské byly v Zoo Ostrava chovány od r. 1976 do r. 2005, na fotografii samec „Fifin“

2 Výukový program u jelenů

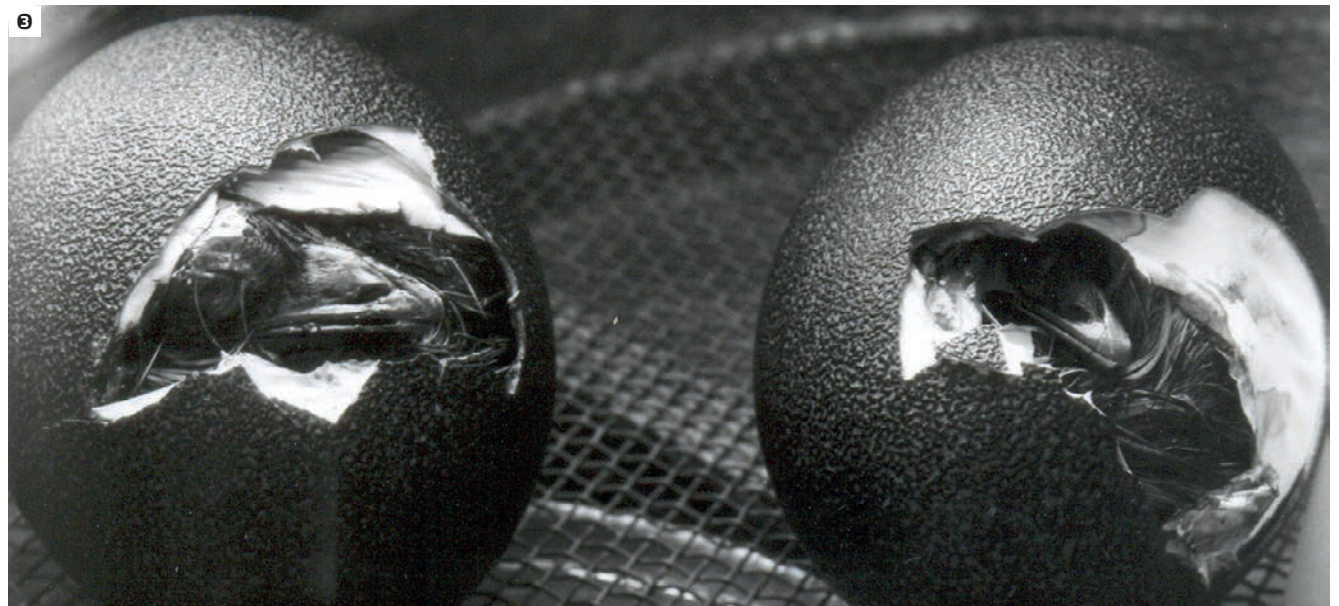
3 Umělý odchov samičky žirafy Rothschildovy „Benty“

3

- ❶ *Staré klece pro rysy a menší kočkovité šelmy, dnes na tomto místě stojí voliéra pro supy bělohlavé*
- ❷ *Nová expozice rysů byla uvedena do provozu v r. 1998*
- ❸ *Mláďata emu hnědého před vylíhnutím*

❶ Původní voliéry pro dravé ptáky, v r. 1997 byly nahrazeny novými

❷ Původní seníky pro jeleny byly nahrazeny novými v r. 1999

❸ Naučné panely podél hlavní návštěvnické trasy, dnes na tomto místě najdeme expozici Zahradního umění Dálného východu

K jisté stabilizaci došlo ve druhé polovině 90. let, kdy začaly intenzivně probíhat nutné opravy a objevily se i první menší investice, jakými byly výstavba nových voliér dravých ptáků (r. 1997), nová expozice rysů a voliéry papoušků a handicapovaných ptáků (vše r. 1998), nové seníky pro jeleny (r. 1999).

1

2

3

4

1 Rysi kanadští byli chováni od r. 1998, v r. 2010 je nahradili ohrožení pardálí obláčkoví

2 V 90. letech byli v ostravské zoo chováni i saňoví psi

3 Výběhy pro divoká prasata byly upraveny v r. 1999, později se v nich zabydlela vietnamská prasata. Od roku 2012 jsou zde chována kriticky ohrožená prasata visajánská.

4 Výstavba venkovního výběhu lvů – na fotografii je tunel, kterým lvi procházejí do velkého přírodního výběhu (r. 1999)

Z nových druhů přibyli rysi kanadští nebo sikové vietnamské. Došlo k výraznému rozšíření chovu papoušků a vrubozobých ptáků. Důkazem navracející se stabilizace a pomalého vzestupu ostravské zoo bylo její přijetí do prestižní Evropské asociace zoologických zahrad a akvárií (EAZA) v roce 1996.

1 Tygr sumaterský

2 Mládě velblouda dvouhrbého s ošetřovatelem

3 Samice kapybary s mládětem (r. 1997)

Milénium

Čas nového rozvoje

Letecký pohled na nový pavilon slonů (r. 2004)

Stejně jako ve druhé polovině 90. let pokračovala i v prvních letech nového tisíciletí výstavba expozic menšího rozsahu. V roce 2000 to byl nový výběh pro lvy a zimoviště plameňáků.

Za zlomovou událost, která udělala definitivní tečku za další stagnací ostravské zoo, lze považovat výstavbu a otevření nového a moderního pavilonu slonů v roce 2004. V roce 2005 byla ostravská zoo přijata do Světové asociace zoologických zahrad a akvárií (WAZA). O rok později pak byla zoo Evropskou asociací zoologických zahrad a akvárií pověřena vedením Evropské plemenné knihy pro hrochy obojživelné.

❶ *Voliéry ptáků Tibetu a Číny (r. 2007)*

❷ *Botanický park – Cesta stínu (r. 2007)*

Zejména díky finanční podpoře a přízni zřizovatele zoo statutárního města Ostrava byly postupně dokončeny a zpřístupněny nové expozice pro poníky a osly, voliéra pro supy bělohlavé, Voliéry ptáků Tibetu a Číny, expozice jeřábů bělošijích a pand červených.

V roce 2007 byl v areálu zoo otevřen Botanický park tvořený stezkami v celkové délce téměř 6 km a proběhla i výstavba nových pěstebních skleníků v zázemí. Ostravská zoo se tak začíná profilovat nejen jako zoologická zahrada, ale i botanický park.

❷

1 Dokončovací práce na vyhlídce v expozici Čitván (r. 2010)

2 Čitván – velká přírodní expozice pro medvědy a hulmany (r. 2010)

3 Na statku (r. 2010)

Vrcholem rozvoje první dekády nového milénia bylo dokončení a otevření nového expozičně-chovatelského komplexu pro medvědy ušaté a hulmany posvátné nazvaného Čitván a rozšířené expozice s domácími zvířaty Na statku (r. 2010).

1

2

1 *Rekonstrukce starého pavilonu hrochů (r. 2010)*

2 *Tanganika, zrekonstruovaný pavilon hrochů (r. 2012)*

3 *Akvaterarijní expozice Papua (r. 2011)*

V roce 2011 byly otevřeny dva pavilony, které prošly výraznou rekonstrukcí – Tanganika pro hrochy obojživelné, krokodýly štítnaté a ryby z jezera Tanganika a největší akvaterarijní expozice v zoo s názvem Papua se zástupci papuánských plazů, ryb a paryb.

3

1

2

1 Původní voliéry pro ptáky byly zbourány v r. 2007, dnes na tomto místě najdeme expozici pro pandy červené

2 Expozice pro pandy červené (r. 2008)

3 Nové pěstební skleníky v zázemí zoo (r. 2010)

Tolik potřebných investic se dočkalo rovněž zázemí zoo. Proběhla plynofikace celého areálu, bylo postaveno několik čističek odpadních vod a kanalizace a také modernizováno chovatelské zázemí včetně zázemí pro ryby a plazy. Současně s výstavbou nových objektů došlo k demolici některých starých a zcela nevyhovujících staveb, jakými byla např. letní restaurace, starý skleník nebo staré voliéry ptáků u hlavní cesty.

3

1

2

- ❶ Mezi největší chovatelské novinky nového milénia patří např. kriticky ohrožení lemuři Sclaterovi
- ❷ Vzácní pardáli oblačkoví jsou v Zoo Ostrava chováni od r. 2010
- ❸ Kolekci plazů rozšířili např. nejdelsí varani světa – varani papuánští

3

V chovatelské oblasti došlo na jedné straně k postupnému ukončení chovu některých velkých druhů savců (jako byli např. pumy, jaguáři, medvědi lední, nosorožci), současně však došlo k výraznému rozšíření druhové pestrosti o plazy, ryby, obojživelníky a bezobratlé.

2011–2020

Velká proměna

Velký chovatelský komplex Pavilon evoluce pro více než 200 zvířat je největší stavbou v historii zoo

Za velké podpory statutárního města Ostrava prošla ostravská zoo výraznou proměnou. Byly vybudovány nové pavilony, velké přírodní výběhy nebo průchozí expozice. Všechna nově vybudovaná chovatelsko-expoziční zařízení splňují přísná mezinárodní kritéria pro chov zvířat v lidské péči. Postupně se změnil i přístup k chovaným zvířatům – chovatelé respektují a co možná nejvíce podporují přirozené potřeby a projevy zvířat. To mimo jiné znamená i minimální zásah do odchovů mláďat.

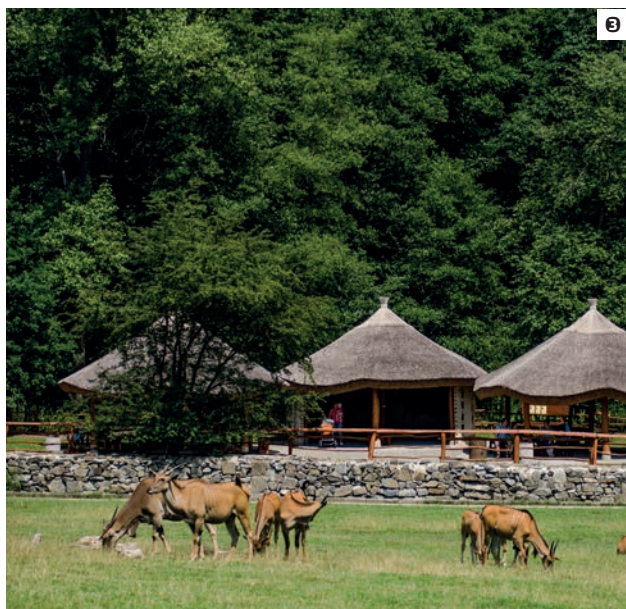
V roce 2013 byla otevřena nová moderní restaurace Saola s celoročním provozem. Součástí restaurace je také učebna a venkovní soustava herních prvků s vodní tematikou.

1

2

3

- 1 *Nová moderní restaurace Saola vznikla na místě původní samoobslužné restaurace*
- 2 *Žirafy Rothschildovy*
- 3 *Antilopy losí*
- 4 *Vzácní onageři v novém safari*

V roce 2014 byl zahájen provoz nového safari. Na ploše okolo šesti hektarů se nacházejí tři rozsáhlé výběhy, kudy projíždí safari expres. Návštěvníci tak mohou pozorovat stáda různých druhů kopytníků zcela novým způsobem, mnohdy z bezprostřední blízkosti. Safari obývá přes 100 zástupců africké a asijské fauny. Jsou mezi nimi v zoo již dříve chované druhy i druhy nové jako např. onageři, buvoli domácí nebo markhuři turkmenští.

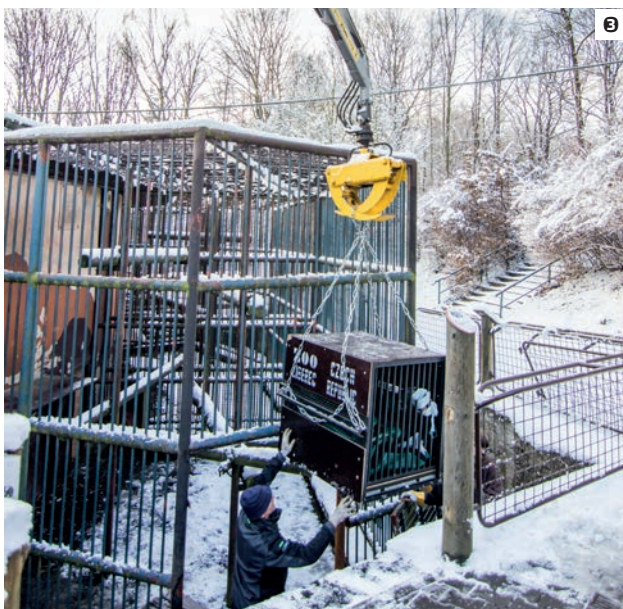
4

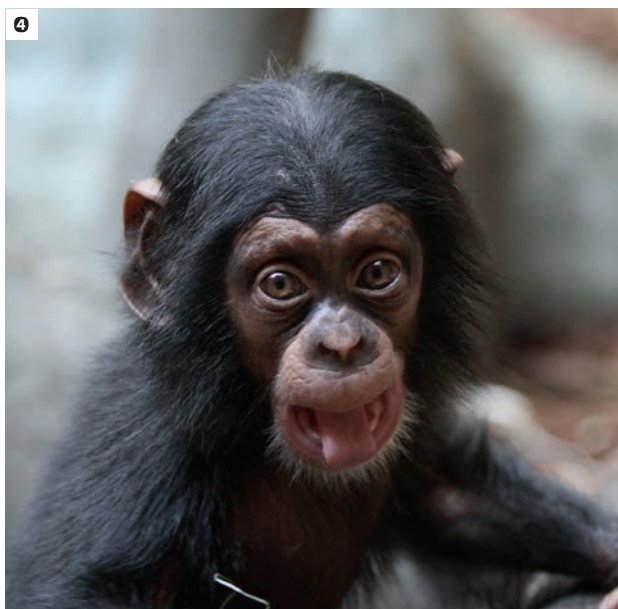
1

2

3

4

1 *Přestavba původního pavilonu vodních ptáků na Pavilon evoluce (r. 2012)*

2 *Instalace umělých stromů uvnitř pavilonu v expozici pro šimpanze (r. 2014)*

3 *Stěhování šimpanzů z původního pavilonu primátů do Pavilonu evoluce (r. 2015)*

4 *První mládě šimpanze hornoguinejského se v Zoo Ostrava narodilo 28. února 2020*

Nejnáročnějším z dosud realizovaných projektů byla přestavba pavilonu vodních ptáků na Pavilon evoluce, kde mohou návštěvníci poodhalit evoluci na příkladu života v západní Africe. Moderní chovatelský komplex se stal domovem pro více než 200 zvířat. Jsou mezi nimi šimpanzi hornoguinejský, kočkodani Dianini a další zástupci savců, ptáků, plazů, nozdratých, ryb, ale také bezobratlých živočichů.

1

2

3

1 Původní vstup do zoo (r. 2010)

2 Nový vstupní areál byl zprovozněn v r. 2015

3 Pevninské ostrovy se síky vietnamskými

V roce 2015 byl otevřen nový vstupní areál, který výrazně zvýšil komfort návštěvníků. Vedle pokladen, prodejny se suvenýry a toalet objekt zahrnuje také zázemí pro správu zoo.

V dolní části zoo byl odbahněn a rozšířen jeden z rybníků, a vznikla tak expozice Pevninské ostrovy, kde svůj nový domov našli vzácní živočichové, např. sikové vietnamské nebo jeřábi sibiřští. Na dvou ostrůvcích byla vytvořena průchozí expozice Ráj lemuru, která v letních měsících umožňuje návštěvníkům vstoupit přímo mezi lemury.

1 Jeden z rybníků na Cestě vody

2 Rododendron park

3 Bonsaje a ornamentální stromy jsou k vidění od r. 2018

4 Expozice Zahradní umění Dálného východu

V září 2018 změnila ostravská zoo svůj název na Zoologická zahrada a botanický park Ostrava. Botanický směr ostravské zoo bezesporu předurčilo i umístění v unikátní přírodní lokalitě Velkého ostravského lesa. Že se jedná o botanicky velmi cenné území, potvrdil i botanický výzkum, který zde probíhal v roce 2003. Botanické expozice tvoří významnou součást programové nabídky. Vedle tří botanických stezek byl v průběhu let otevřen např. Rododendron park s jednou z největších kolekcí rododendronů a azalek v Evropě nebo expozice Zahradní umění Dálného východu s kolekcí bonsajů a ornamentálních stromů.

❶ *Tsavo – nová expozice pro mangusty a dikobrazy (r. 2019)*

❷ *La Pampa – největší průchozí voliéra v Zoo Ostrava pro kondory a další jihoamerické ptáky (r. 2020)*

❸ *Výstavba expozice pro makaky lví (r. 2020)*

Kromě toho vznikla řada menších expozic, např. průchozí Voliéra Papua s pestrými zástupci papuánské ptačí fauny, Noční Tanganika s převráceným světelným režimem, kde jsou k vidění africké druhy zvířat s noční aktivitou, voliéry pro orly, výběh pro želvy ostruhaté, expozice Tsavo pro mangusty trpasličí a dikobrazy jihoafrické či voliéry pro sovy.

V roce 2019 byla zahájena výstavba dvou expozic pro ohrožené druhy primátů – gibony bělolící a makaky lví. Po Pavilonu evoluce se jedná o druhou největší stavbu v historii zoo.

Záchranné projekty

Významným milníkem na poli ochrany přírody bylo zavedení systému podpory ochrany přírody v rámci programu „Koruna ze vstupu“. Od ledna 2016 tak každý návštěvník přispívá na záchranu ohrožených druhů na různých místech po celé zeměkouli. Od listopadu 2018 se příspěvek zvýšil na „Dvě koruny ze vstupu“. Ze vstupu každého návštěvníka Zoo Ostrava putují 2 Kč na speciální účet, který je čerpán výhradně na podporu projektů věnujících se záchraně a ochraně ohrožených druhů zvířat a rostlin ve volné přírodě.

1

2

3

4

5

7

8

9

10

11

12

13

6

16

17

14

15

1 Goodeid Working Group (GWG)
Ochrana přirozeného habitatu, výzkum a repatriace kriticky ohrožených mexických ryb gudey pomerančové (*Zoogoneticus tequila*) a jelečka teuchitlánského (*Notropis amecae*).
www.goodeidworkinggroup.com

2 Derbianus Conservation
Záchrana a výzkum kriticky ohroženého západního poddruhu antilopy Derbyho (*Taurotragus derbianus*) v Senegalu.
www.derbianus.cz

3 Vulture Conservation Foundation (VCF)
Ochrana a obnova divokých populací supů a orlosupů v Evropě včetně ochrany jejich přirozeného prostředí.
www.4vultures.org

4 SEMIX
Obnova a management cenných přírodních lokalit a ochrana místní biodiverzity, například v lokalitě Kozmické ptačí louky v ČR.
www.natura.semix.cz

5 Programme Sahamalaza (AEECL)
Ochrana a výzkum kriticky ohroženého lemura Sclaterova (*Eulemur flavifrons*) v biosferické rezervaci Sahamalaza na Madagaskaru.
www.aeecl.org

6 Turtle Foundation
Ochrana mořských želv kožatek velkých na ostrově Sipora v Mentawajském souostroví a dalších druhů želv a mořských ekosystémů v oblasti Bornea v Indonésii.
www.turtle-foundation.org

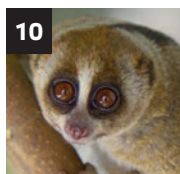
7 Projekt třídění odpadu v Kuta Male
Nastavení managementu nakládání s odpady v zájmové vesnici Kuta Male na severu Sumatry v Indonésii.

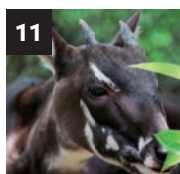
8 Projekt Poksai
Výzkum a ochrana sojkovce dvoubarvého (*Garrulax bicolor*), endemického pěvce z ostrova Sumatra v Indonésii.
www.zooliberec.cz/tomas-busina.html

9 Sumatran Orangutan Conservation Programme (SOCP)
Prevence vyhubení orangutana sumaterského (*Pongo abelii*) a orangutana tapanulijského (*Pongo tapanuliensis*), ochrana jejich přirozeného prostředí na Sumatře v Indonésii.
www.sumatranorangutan.org

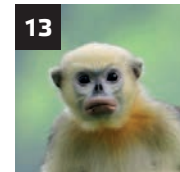
10 The Kukang Rescue Program
Boj proti ilegálnímu obchodu se zvířaty v Indonésii na Sumatře a ochrana poloopie outloňů váhavých (*Nycticebus coucang*) a outloňů sumaterských (*Nycticebus hilleri*).
www.kukang.org

11 Saola Working Group (SWG)
Ochrana celého Annamského pohoří na hranici Laosu a Vietnamu s cílem zachránit (nejen) saolu před vyhubením.
www.savethesaola.org

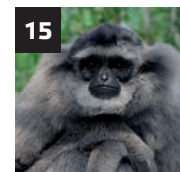
12 The Endangered Primate Rescue Center (EPRC)
Záchrana, rehabilitace, chov, výzkum a ochrana kriticky ohrožených primátů Vietnamu zabavených z černého trhu se zvířaty.
www.eprc.asia

13 Tonkin Snub-nosed Monkey Conservation Programme
Záchrana kriticky ohroženého langura indočínského (*Rhinopithecus avunculus*) ve Vietnamu.
www.cerec.org.vn

14 KASI Foundation
Chov ohrožených ptáků v záchranných centrech s cílem vytvořit životaschopné záložní populace, rehabilitace jedinců zabavených z černého trhu na východní Jávě v Indonésii.
www.pri-gen-conservation-breeding-ark.com

15 Coffee and Primate Conservation Project
Ochrana gibona stříbrného (*Hylobates moloch*) a jeho habitatu a pomoc místním komunitám v oblasti střední Jávě v Indonésii.
www.soundcloud.com/swara-owa

16 Projekt Mořskéžely.cz
Záchrana mořských želv v Indonésii na Borneu v oblasti Berau – ochrana líhnišť, spolupráce s místními komunitami, vzdělávání dětí.
www.morskezelvy.cz

17 Green-Books.org
Propagace ekoaktivit a poskytování dětských knih o zvířatech, rostlinách a přírodě v indonéském jazyce napříč Indonésii.
www.green-books.org

Biodiverzita

Unikátní Ekověž poskytuje místo k hnízdění a úkrytu pro několik druhů ptáků a netopýrů

Zoo Ostrava již několik let systematicky usiluje o podporu a ochranu biodiverzity naší fauny a flóry vyskytující se volně v areálu zoologické zahrady a botanického parku. Proto zde bylo vysázeno na 12 tisíc plodonosných keřů a stromů, nainstalováno více než 260 nejrůznějších budek coby náhradních stromových dutin pro ptáky, netopýry, čmeláky a další živočichy. Vybudovány byly také například tři hmyzí hotely, čtyři líhniště pro ještěrky, tři motýlí louky či několik hnízdních stěn pro ledňáčky. Kromě toho zde vznikla řada tůněk, bažin a dalších míst, která pomáhají zlepšovat podmínky pro naši vzácnou faunu a flóru a zároveň zadržovat vodu v krajině.

Cílem všech těchto opatření je nejen podpora biodiverzity v areálu zoo, ale především seznámení návštěvníků s často velmi jednoduchými řešeními, jak lze vlastními silami přispět k zachování rozmanitosti okolní přírody.

- ❶ Odumírající dřevo je v krajině klíčové pro rozmnožování brouků a dalších skupin hmyzu
- ❷ V roce 2018 začala zoo s chovem včel medonosných
- ❸ V areálu ostravské zoo již pravidelně hnízdí také ledňáčci říční, pro které zde byly vybudovány hnízdní stěny
- ❹ Bezpečný rehkovník – hnízdní budka se zábranou proti predátorům, často v ní hnízdí třeba i lejsk šedý

V roce 2019 proto byla v areálu zoo vytvořena tzv. „Stežka biodiverzity“ – trasa s více než 20 zastaveními, která představují nejrůznější praktické příklady, jak je možné poskytnout vhodné podmínky k životu volně žijících živočichů. Za asi nejzajímavější zastávku této stežky lze považovat „Ekověž“ – šest metrů vysokou víceúčelovou dřevostavbu postavenou pro více druhů ptáků, netopýrů i hmyzu a obklopenou mnoha dalšími „biodiverzitními“ opatřeními.

Vzdělávání

Vedle ochrany přírody a záchrany nejohroženějších druhů živočichů klade zoo velký důraz i na vzdělávací a osvětové aktivity. Vzdělávání v oblasti ochrany přírody a principů trvale udržitelného rozvoje je druhá stěžejní úloha moderní zoologické zahrady. Zoo Ostrava má ve své nabídce na tři desítky výukových programů pro děti všech věkových kategorií, pořádá vědomostní soutěže pro žáky základních škol, organizuje řadu doprovodných akcí pro širokou veřejnost v průběhu celého roku a pravidelně připravuje odbornou konferenci pro pedagogické pracovníky. U mnohých akcí nezištně pomáhají členové Kruhu přátel zoo.

- ❶ Vědomostní soutěž pro starší žáky organizuje zoo ve spolupráci s členy Kruhu přátel zoo už od 70. let 20. století
- ❷ Kosterní model plejtváka obrovského u pavilonu slonů
- ❸ Zvukový panel přibližuje hlasy ptáků a žab naší přírody. Některé druhy je možné zaslechnout přímo v areálu zoo

Kromě těchto aktivit se v areálu zoologické zahrady nachází množství informačních panelů a interaktivních prvků, které zprostředkovávají poučení malým i velkým návštěvníkům zábavnou formou. Vyústěním dlouholetého úsilí na poli vzdělávání a velkým oceněním této práce bylo uzavření Memoranda o spolupráci v oblasti environmentálního vzdělávání, výchovy a osvěty s Moravskoslezským krajem v roce 2017.

Akcí a dalších aktivit je celá řada, na všechny ale není v tomto časopise prostor. Budeme se proto těšit, až se přijdete do zoo zase podívat.

Publikaci vydala Zoologická zahrada a botanický park Ostrava, příspěvková organizace v roce 2020

Zřizovatelem Zoo Ostrava je statutární město Ostrava.

Zpracovatelé textů: Stanislav Derlich, Kateřina Holubová, Veronika Máchová, Šárka Nováková, František Příbrský, Dana Škorňáková a Monika Vlčková.

Autoři fotografií: Bušina T., Čížmářová L., Čolas P., Dabrowská P., Danel P., Dung L. V., Firla I., Firlová S., Gombala E., Green-Books.org, Hruška O., Jůnek T., KASI Foundation, Konečná M., Korner K., Kročková D., Krzywoń D., Kunc L., Londová R., Lukáš V., Malýšková A., Michna V., Mikulský R., Nadler T., Pěgřim M., Puchálková D., Ramík D., rodina Vítkova, rodina Zdražilova, Řezníček F., Saola Working Group, Schäfer L., Skřípská S., Stehlík J., Svobodová H., Šindelářová T., Švorčík V., The Endangered Primate Rescue Center, Tomková H., Tylínek E., Uhlíř O., Vlček P., Vlčková M., Vypel V. a archiv Zoo Ostrava.

Sazba: Lukáš Pracný

Neprošlo jazykovou korekturou.

Fotografie na titulní straně: mládě hrocha obojživelného narozené v červenci 2020

© Zoologická zahrada a botanický park Ostrava, příspěvková organizace

www.zoo-ostrava.cz

Zoo Ostrava je členem:

Zoo Ostrava podporuje:

OSTRAVA!!!